

DELAUSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 27.

V Ljubljani, sreda 3. februarja 1926.

Leto I.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22— Din, za inozemstvo mesečno 32— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Politični izgledi Slovenije.

Slovenija je preživljala v pisanih dobah svojih preropenj različne politične perijode, ki so bile bolj ali manj zaveden ali pa nezaveden ostanek ali pa posnetek svetovnega toka, svetovnih idejnih pridobnin. Klerikalizem je črpal vedno in vselej iz imperijalistične zakladnice papeštva, težeč po cerkveni nadoblasti. Narodnost mu je bila le sredstvo za doseg namena, predstavniki klerikalizma so bili narodni prebuditelji ne toliko iz narodnostne zavesti, kolikor iz potrebe in razumevanja, da je mogoče razširati svoje cilje le v domačem jeziku. Zato se ne smemo čuditi, da je klerikalizem do zadnjega umetno vzdrževal praznoverje naroda in namenoma vzgajal njegovo naivnost. Vse le zato, da je ostal na površju in mogel brezobzirno in neovirano ukazovati poslušni masi.

Klerikalizem, kakor je danes v tem velikem vrvenju osvežujočih novih idej, porojenih iz notranjega klica po svobodi je anahronizem in je le še zgodovinski fakt, je vtisnil narodu vsaj nekaj — dal mu je domače šole in ga odgajal v domačem jeziku in pomagal mu tudi gospodarsko, čeprav ga je v svoj prid zopet zaslužjal v okviru cerkvenih posestev, dajatev in tlak. Klerikalizem je namenoma združeval v svoji organizaciji mešanico proletarijata in podeželskega kapitalizma in obema do gotove mere pušcal nekako svobodo, dokler seveda ni prišla navzkriž s cerkvenimi težnjami. Ta neodrejenost se pa ni mogla idejno zadosti trdno utemeljiti, in se politično sploh obdržati kakor hitro je nastopila razredna borba z realnim filozofskim podstavkom. Dogma je takrat že zgubljala svoj nimbus in racijonalizem je vedno jačje zavzemal mišljenje posameznih stanov. Znanost je šla svojo brezobzirno pot, klerikalizem ji je delal ovire koder je le mogel in znal, v dogmah je nudil rešitve narodu in človestvu in capljal za razvojem... in caplja še danes.

Sporedno pot, samo nekaj kasneje, je hodilo slovensko strašilo, slovenski liberalizem. Slovenski liberalci je bil in je na zunaj kapitalist s frakarsko gesto in skodrano frazo narodnega navdušenja, svobodne misli, notranje klečeplazen klerikalec, ki je naskrivaj hodil v cerkev, dajal za zvonove in sploh dostojno in izredno izpolnjeval krščanske dolžnosti, javno se pa boril s kaplani, farovškimi kuharicami in fajmošterskimi nezakonskimi otro-

ci. To je bil program in delo slovenskega liberalizma, dalj se ni dokopal in se v svoji plehkosti tudi ni mogel. Gostilniške debate, narodne proslave s pijačo in frazami so bile vse delovanje liberalizma za ljubi slovenski narod. Najlepše izpričevalo slovenskemu liberalizmu je dal naš veliki Ivan Cankar, ko je njegovo rodoljubje razgalil svetu v vsej nagoti.

Klerikalizem je tlačil nižje sloje v znamenju vere in krščanske ljubezni, liberalizem v znamenju svobodne misli in narodnosti. Faktično sta pa za narod napravila bore malo. Zato se tudi ne smemo čuditi, da je bila naša politična vzgoja tako zanemarjena, ali pa da je sploh ni bilo.

Šele socializem, ki si je svoj politični program podprl s filozofsko poglobitvijo in ga oprl na živo realno življenje mase, bednega delavstva in kmečskega proletarijata, je ustvaril pri nas resnično politično šolo z realno snovnostjo in odkrito besedo. Klerikalizem in liberalizem sta seveda oba zanikavala v bistvu vsakršno politično soodločevanje delavstva pri gradnji in vzdrževanju deželne in državne uprave in sploh političnega življenja. Ideja pa je bila po svojem izvoru in po kontinuiteti z vso svetovno zgodovino premočna, da bi usahnila. Vse zatiranje vseh mogočih oblik in načinov je ni moglo vreči iz sre našega proletarijata, šla je svojo pot, se razvijala kot je zahteval čas, sejala je in dosti presejala, dokler ni dobila današnjega lica, ki že gleda zmago zatiranca vsega sveta.

V naprednejših delih sveta o liberalizmu ni ne duha ne sluha več, klerikalizem se je moderniziral in ni več klerikalizem, ali pa je žalostno izvodenel v borbi z realnimi idejami.

Zdi se nam, da smo tudi mi že blizu tej dobi. Slovenski liberalizem si je nataknil za svoj politični klub vse mogoče pisane rože, da bi imponiral in vlekel, celo razkričano besedo »demokratizem« si je privzel svojemu programu. Ravnotako klerikalizem, ki pod lepo krinko krščanskega socializma počenja stare orgije nasilja, neenakosti izbruhov osebnega egoizma in rafiniranega izžemanja nižjih slojev.

Mi se ne bojimo življenja, ker vemo, da je bodočnost naša, ne bojimo se dela in se ne bojimo borbe, ker plačilo za trud nas čaka... Socializem bo porazil i slovenski klerikalizem i slovenski liberalizem.

ni angleški krogi ravno sedaj ostro napadajo konservativno Baldwinovo vlado, očitajoč, da je on preprečil razorožitev Poljske. Glavni razlog za preložitve konferenice pa vidijo nekateri v še neporavnanim konfliktu med Švico in Rusijo. To zadovna pogajanja niso imela uspeha, da, izgledalo je celo, da se bodo kljub francoski in nemški intervenciji razbila.

Razkrinkane klerikalne lumparije.

Belgrad, 3. febr. Komisar ministra za socialno politiko g. Konstantinovič je predal ministru poročilo o izvršeni preiskavi glede postopanja pri volitvah v Delavsko zbornico. Poročilo je v vsej celoti najstrašnejša obsodba klerikalnih intrig in lumparij. Konstantinovičovo poročilo ugotavlja, da so se izvedle volitve v popolnem redu in so lažnjive trditve klerikalcev o terorističnih in volilno svobodo omejujočih aktih.

Klerikalni parlamentarni klub se je poslužil vseh sredstev, da bi kljub pravičnemu poteku volilnega postopka izposloval preklic volitev. Klerikalni klub je še po Konstantinovičevih ugotovitvah potom 6 poslancev interveniral pri ministru, da volitve vsaj odloži, če jih že ne more razveljaviti. Povsem pravilna je bila trditev „Del. Politike“. Klerikalci so hoteli doseči z volitvami v Delavsko zbornico političen efekt in uspeh. Vse to je bilo dobro znano tudi belgrajskim političnim krogom.

Ker pa je delavstvo odklonilo klerikalno agitacijo, so hoteli slovenskemu delavstvu v srbskem Belgradu podtakniti teroristične in nasilne

volilne metode, očitajoč zlorabe volilne svobode. Sprva so klerikalci skušali doseči razveljavljanje volitev potom neutemeljenih pritožb. Ko pa jim to ni uspelo, so za razveljavljanje volitev prosjčili in obetali radikalom na račun tkzv. slovenskih interesov najrazličnejše koncesije.

Popolni poraz klerikalnih poslancev je izzval v vseh krogih največjo senzacijo. Vsaj so znali klerikalci doslej spretno prikazovati belgrajski javnosti, da je Slovenija v njihovem taboru. Volitve v Delavsko zbornico pa so prvi dokaz, da so minuli časi, ko je klerikalna demagogija omamljala ljudske množice.

V klerikalnem klubu posamezni poslanci različno komentirajo volitve v Delavsko zbornico. Kmečki poslanci, na čelu jim Brodar, očitajo Korošcu, da je nesmiselno nasedel praznim besedam Gosarjevcev in je postopal docela netaktno, ker je angažiral za volitev v Del. zbornico celotno stranko in ves njen strankarski aparat.

Tudi belgrajski krogi z zanimanjem pričakujejo izida volitev v Delavsko zbornico za Slovenijo.

V intrigah.

Belgrad, 3. febr. Vsako uro skoro se pojavljajo kombinacije o načinu, kako se bo razpletla in razrešila akutna politična in vladna kriza. Načrt radikalov je bil jase: dobiti v muslimanih in nekaterih Davidovičevih tiho rezervo, izglasovati s pomočjo radičevcev proračun, potem pa vreči radičevce iz vlade.

Po Jankovičevi nepredvidnosti pa so radičevci pravočasno zvedeli za radikalno nezvestobo in njihovo pregovarjanje z muslimani.

Radičevci so zato pravočasno spoznali opasnost in nevarnost svojega položaja, zato je i njihovo časopisje kakor tudi radičevski klub prešel v takojšnjo ofenzivo. Za enkrat so sedaj prekrizani računi radikalov in odtod tudi tako gostobesedno zagotavljanje radikalnih pr-

vakov, da je sedanja vlada stabilna. Ker so radičevci razkrili to najnovejšo intrigo radikalov, je računati, da se bo Radič v najkrajšem času vrnil v Belgrad in sam razčistil celo afero.

V belgrajskih političnih krogih pričakujejo, da bo sedaj Radič sam pretrgal z radikali svoje zveze in prešel ponovno v opozicijo.

Ker pa je tudi Spahova muslimanska skupina proti koalicii z radikali in je Davidović na zboru v Nišu ostro napadel radikalni režim, izgleda, da bo to povzročilo v radikalnem klubu največjo zmedo in kot prvi znak te zmede prikazujejo politični krogi zadnji Jovanovićev nastop proti predsedniku radikalnega kluba Živkoviću glede volitev ožjega odbora.

DEMONSTRACIJA PARIŠKIH TRGOVCEV.

Pariz, 3. febr. Pariški obrtniki in trgovci so priredili proti sedanjemu davčnemu sistemu veliko protestno zborovanje. Po zborovanju so priredili demonstracije po pariških ulicah. Demonstracija trgovcev in obrtnikov je vzbudila v pariški javnosti veliko pozornost.

PRIZNANJE RUSIJE.

Praga, 3. febr. „Pravo lidu“ poroča, da so izvršene vse predprave za priznanje sovjetske Rusije. Po dosedanjih dispozicijah sodeč, bo Čehoslovaška priznala Rusijo že pred skličenjem parlamenta in da bosta obe državi že v najkrajšem času izmenjali svoje note.

ZANIMIVA PRAVDA.

Dunaj, 3. febr. Pred dunajskim deželnim sodiščem se bo vršila za-

nimiva pravda proti dunajskemu najbogatejšemu spekulantu Boslu. Tožba žena nekega Seidmanna za odškodnino, ker je Bosel baje zakrivil, da je ta znorel. Tožba navaja, da je Bosel med vojsko izsilil iz Seidmanna razne protizakonite ugodnosti, ko je bil le ta uradnik dunajske živežne centrale. Ko pa se je Seidmann Boslu uprl, mu je zagrozil, da bo moral Seidmann k vojakom. To je Seidmanna tako deprimiralo, da je znorel.

IZPOLNITEV FALZIFIKATORSKE PREISKAVE.

Budimpešta, 3. febr. Drž. pravdnik je odredil, da se po izdani obtožnici izpolni falzifikatorska preiskava. Tej preiskavi bodo prisostvovali tudi francoski uradniki. Preiskava se bo gibal predvsem v to smer, kam je izginilo 6000 falsifikatov, ki jih je spravil v svojem stanovanju Szörtsey.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA PRELOŽENA.

Pariz, 3. febr. Na predlog Italije, Francije, Čehoslovaške in nekaterih drugih držav bodo preložili razorožitveno konferenco. Preložitev utemeljujejo s tem, da niso izvršene v zadostni meri vse potrebne predpriprave in bi znalo to neugodno vplivati na uspešen potek konferenice. Zanimivo pa je, da liberal-

VOJNA NAPOVED RUMUNSKÉ OPOZICIJE.

Bukarešta, 3. febr. Seš nacionalne stranke Avarescu je izdal proglas, v katerem navaja, da bo celokupna opozicija vodila pri prihodnjih občinskih volitvah skupno in združeno boj proti sedanji vladi. Vse opozicijske stranke se zavezujejo, da bodo ukinili vse neprimerne upravne zakone in kaznovale vse nezakonitosti, ki se bodo pripetile tekom volitev. S tem proglasom začena v Rumuniji najresnejši boj proti sedanjemu režimu. Pričakujejo tudi, da bo volilni boj zavzel tak obseg, da bo resno ogrožen mir in red v državi.

Smrt, smrt...

Prihodnja vojna, ki jo zna kapitalistični razred izzvati, se bo vršila v znamenju plina. O tem so pisali že pred leti, sedaj ponovno o tem razpravljajo angleški listi. To ni čudno. Vsled mogočnega razvoja letalske tehnike se Anglija ne čuti več varne in skuša najti novih sredstev za obrambo zlasti še, ker je izgubila pomen slovita britanska mornarica.

Kako bo izgledal n. pr. London v prihodnji vojni? Tehnika napreduje in stopa na povsem druga pota. Ta nova morilna sredstva se ne izdelujejo več v tovarnah za municijo in motorje, temveč v kemičnih laboratorijih, kjer se mobilizirajo molekuli in atomi.

Vsekakor je zračno brodogojstvo za vsako državo lahko pogubno. V štirih letih svetovne vojne so vrgli nemški letalci približno 240 ton bomb na Anglijo, danes to množino lahko izmečejo v eni sami noči. Strokovnjaki so ugotovili, da je letalo ali zrakoplov izborna sredstvo za napadanje, a slabo za obrambo. Zato se nam obetajo nova napadalna in obrambna — oziroma morilna — sredstva z vseh strani. Angleški general Maurice piše v zelo razširjenem tedniku »John Bull« o strahotah bodoče vojne s plini s stališča vojaškega organizatorja. On opozarja, da bi bil Veliki London, politično in gospodarsko središče vse države, s svojimi desetimi milijoni prebivalstva pravi praveč cilj zračnim napadom. Deset milijonov ljudi opremiti s plinskimi maskami ali varnostnimi oblekami proti strupenim plinom, je nemogoče. V par urah bi bombe iz letal, napojene z dušilnimi plini lahko pomorile vse londonsko prebivalstvo. Če pa izumre London, so neuporabljive tudi londonske ladjedelnice, ki dajejo kruha na dan deset milijonom ljudem. V enem tednu bi bile mase delavstva v Angliji brez strehe in hrane. Deset milijonov gladujočih ljudi vzdržati v redu pa je nemogoče. Poleg tega bi sledile gladovanju kužne bolezni, ker bi bile zdravstvene razmere vsekakor nepopolne.

Plin namerava ameriška vlada uporabiti tudi proti zborovanjem množic. V to svrhu je sekcija za kemično vojevanje ameriške armade izdala posebno »Začasno navodilo za obvlada-

nje zborovanj s kemičnimi sredstvi. To navodilo deli ljudska zborovanja v tri skupine: disciplinirane in oborožene formacije, majhne, slabo oborožene in nedisciplinirane gručice ter v povsem neorganizirane mase, med katerimi se nahajajo tudi ženske in otroci. Za vsako teh treh skupin so predvidena posebna sredstva; za drugo in tretjo skupino zadoščajo bombe, ki vzbujajo dušenje, bljuvanje in solze, za nevarna zborovanja pa naj se uporabljajo jedrski plini, ki store dotično mesto za več tednov nepristopno.

Kdor ima dovolj živahno domišljijo, naj si predstavlja, kaj bi se zgodilo, ako bi v slučaju stavke na primer Rockefeller poslal nad stavkujoče svoje aeroplanse s plinskimi bombami. Vse bi podleglo sodelujoči in nedolžni, celo kavarniški strategji, ki menijo, da je smrt v plinu bolj humana od druge smrti.

Tako delajo kapitalistične države za mednarodni in socialni mir, in to baš v dobi, ko se sklepajo locarnske in druge take mirovne pogodbe in ko se sklicujejo razorožitvene konferen-

Henrih Scheu.

Henrih Scheu mrtev! Preminul je v četrtek v Sternenbergu (Švica) v visoki starosti nad 80 let. Njegova smrt je v proletarskem svetu vzbudila splošno potrditev; saj je bil on eden tistih, ki je v času najhujše reakcije dvignil zastavo svobodnega prepričanja.

Umetniška in proletarska trojica bratov Andreja — pesnika, Jožefa — skladatelja in Henriha — ksilografa se je pojavila v delavskem pokretu še pred l. 1870. Tega leta pa so jim napravili težak veleizdajniški proces, in Andrej Scheu je moral v ječo. Andrej se je tedaj zavzel zanj z vso vmeno i kot za brata i kot za proletarja. Prav posebne zasluge si je pridobil kot urednik lista »Volkswille«.

Ko se je vnel spor med njegovim bratom Andrejem in Oberwinderjem, je najprej odpotoval v Anglijo, nato pa se l. 1893. naselil v Švici. Tu se je udeleževal kot stalen sodelavec političnih in strokovnih listov stranke; pisal je dolgo časa o umetniških vprašanjih v Curihu izhajajočem listu »Volksrechte«. L. 1925. ga je zadela lahna kap, ki pa jo je naglo prestopil in je nadaljeval svoje priljubljeno delo pri omenjenem listu.

L. 1925. dne 19. oktobra je praznoval osemdesetletnico svojega rojstva. Sedaj, ki ga je ugrabila neizprosna smrt, je od te odlične trojice pri življenju še brat Andrej, ki tudi živi v Švici.

Truplo Henriha Scheu-a upepele v ponedeljek v Winterthurnu.

Tej intelektualno tako visoko stoječi trojici ohrani proletarijat hvaležen spomin.

V DELAVSKE DOMOVE »DELAVSKA POLITIKA«!

Delavci, zbirajte in oddajajte raztresene glasovnice!

Oddajanje glasovnic se je začelo 2. t. m. V par dneh se zaključijo volilno postopanje in tedaj bomo natančno vedeli, koliko glasov je dobila naša delavska lista in koliko meščansko kapitalistična. Vemo sicer že danes, da je delavstvo pri teh volitvah izkazalo svoje zaupanje enotni listi naših združenih delavskih organizacij v tako sijajnem številu, da se bodo njegovi nasprotniki še dolgo čudili. To trdimo lahko že sedaj z vso gotovostjo. Vendar treba, da naše delavstvo in naši zaupniki ne mirujejo niti te poslednje dneve, da se zbere še več in več glasov za našo listo. Vemo, da je še precej raztresenih glasovnic, ki niso bile še oddane našim zaupnikom, odnosno izročene na pravo mesto. Vse zaupnike, vse zavedne delavce sploh pozivljemo, da poiščejo do kraja in dokler je še čas vse te poslednje raztresene, še ne oddane glasovnice, da bodo v določenem roku oddane volilnemu odboru. Število glasov za našo razredno listo se bo tako še močno povečalo. Zato, sodrugi, pridno na delo! Poiščite in poberite raztresene glasovnice, agitirajte do kraja za našo zmago!

Zmaga zavednega delavstva pri volitvah v Delavsko zbornico jih peče.

Iz trte zvita gonja klerikalcev proti volitvam v Delavsko zbornico, pri kateri jim pomaga znani Bernot, je postala ne le drzna, marveč še celo nesramna. Najprej so poizkusili z denunciacijo v ministrstvu socialne politike, ne da bi navedli tehtne razloge proti pravilnosti volitev v Delavsko zbornico. Zamolčali so svoje grehe ter skušali oblatiti glavni volilni odbor in naše zaupnike. Minister je poslal svojega zastopnika v Ljubljano, ki je pa moral ugotoviti, da so se volitve vršile v redu, ter da je glavni odbor storil v polni meri svojo dolžnost v zmislu tozadevnih predpisov. Še več, vprašani za konkretne prestopke od strani volilnega odbora ali naših zaupnikov, niso vedeli ničesar povedati, kar bi se bilo lahko zapisalo v zapisnik kot dejstvo. Z dolgim nosom so klerikalci uvideli, da je denunciacija v tem primeru bila brezuspešna, ker so navajali le stvari, ki niso resnične, in ki jih ne morejo dokazati.

Po tem žalostnem triumfu pritožbe na ministrstvo socialne politike pa klerikalci še ne dajo miru. V Belgradu še vedno rujejo in posredujejo, da za božjo voljo ministrstvo socialne politike razveljavi volitve v Delavsko zbornico. Ni sicer pričakovati, da bi klerikalci v ministrstvu uspeli s svojim pritiskanjem kljuk, ker je njih namen preočiten. Vendar pa se mi tudi za slučaj razveljavitve sedanjih volitev v Delavsko zbornico prav nič ne bojimo klerikalcev, ker vemo, da bi

zavedno delavstvo znalo v tem slučaju prav preceniti namen in sovražno postopanje klerikalcev proti delavstvu ter bi klerikalizmu še odločneje pokazalo svojo pest in ga temeljito porazilo. Svetujemo klerikalcem, da nadaljujejo započeto delo in brez skrbi naj bodo, da jih bo še bridko bolela glava zaradi njihovega postopanja pri prvih volitvah v Delavsko zbornico, ki pripada delavskemu razredu, ne pa ljudem, ki mislijo, da morajo biti upravičeni blažev žegen med delavci in delodajalci.

Mednarodna konferenca o delavski emigraciji.

Francoska strokovna zveza, mednarodna strokovna zveza in socialistična delavska internacionala sta sklicali komisijo, ki je zborovala dne 20. in 21. januarja v Parizu in se bavila z vprašanjem delavskega izseljevanja in preseljevanja. Mednarodno strokovno zvezo so zastopali Brown in Amsterdam, Jouhaux iz Pariza in Mertens iz Bruslja; socialistična delavska internacionala Cramp iz Londona, De Brouckere iz Bruslja in Diamand iz Varšave. Komisija se je bavila z izdelavo temeljev za resolucije, ki naj se predlože bodoči konferenci v Londonu. Da se izvrši končnoveljavna formulacija, se komisija dne 24. februarja zopet sestane v Parizu. Glede delegacij na londonski konferenci je bilo sklenjeno, da bo imela vsaka organizacija, ki je priključena mednarodni strokovni zvezi ali socialistični delavski internacionali po osem odposlancev. Glede udeležbe organizacij, ki se nahajajo izven teh zvez, se bo še ukrepalo.

Pravijo...

da je bilo v Jugoslaviji žrebcev premalo. Zato je bilo potrebno, da privedejo k našim čistim jugoslovansko-pasemskim kobilam in kobilcam še drugih toplokrvnih žrebcev in žrebičkov. Za to obrt pa je bilo treba mešetarjev in »kuppelpele« pa »šranganje« samo je stalo fr. 100.000. Likof in ohect pa še posebej in 300.000 frankov so plačali žrebcu za doto. Kako razočaranje pa za naše kobile in kobilec, ko so videle, da je francoski princ za nič, da je mrzel in impotenten.

Sedaj pa je pravda, kdo je kriv, da je bil Francoz impotenten. Kobile in kobilec pravijo: me ne; mešetarji zagotavljajo: mi tudi ne.

Nihče pa ni pomislil, da se še jugoslovanska kri nič posebno dobro ne meša. Pa naj se kar brez ljubezni za 300.000 frankov žrebčeva topla, čista kri z jugoslovanskimi kobilami zmeša?

Pa, nič ne dene; samo, če so omnipotentni prišli nazaj iz Pariza jugoslovanski konjski mešetarji, ki so 100.000 frankov zašrangali in zabunkali. —

Charles Dickens:

Božična pesem

v prozi.

Scroogejeva nečakinja se igre „slepa miš“ ne udeležuje, marveč sedi prav udobno v velikem naslonjaču s podnožnikom v skritem kotu, kjer stoji duh in Scrooge trdo za njo. Pridruži pa se v igri v zastave in ljubi svojega dragega moža do občudovanja z vsemi črkami abecede. Ravno tako v igri „kako, kdaj in kje“ na tiho veselje Scroogejevega nečaka popolnoma pobije svoje sestre, dasi so tudi one bistre deklice, kar bi vam mogel povedati Topper. Kakih dvajset ljudi je, mladih in starih, a vsi igrajo in z njimi igra tudi Scrooge; kajti zatopljen v to, kar se godi, docela pozabi, da jim je njegov glas neslišen in včasih kar glasno pove kako slutnja, ki je nerodkokdaj popolnoma pravilna; kajti najostrejša igla (izborna znamka Whitechapel, zajamčeno, da se ne zlomi v ušesu!) se ne more meriti z ostrino Scroogejevega duha!

Duh se naslaja, ko ga vidi v takem nastrojenju in ga pogleda tako prijazno, da Scrooge kakor deček prosi, naj mu dovoli počakati, da gostje odidejo; a to, je dejal duh, se ne more zgoditi.

„Evo nove igre!“ vzklikne Scrooge. „Pol ure še, samo pol ure!“

Začne se igra, imenovana „da in ne“. Scroogejev nečak si mora kaj izmisliti in ostali ugiblje-

jo, na kaj misli; on samo odgovarja na njihova vprašanja da ali ne, kakor pač je. Živahno izpraševanje, ki mu je izpostavljen, izvabi od njega, da misli na neko žival, živo žival, preje zoprno žival, divjo žival, žival, ki včasih renči in kruli, včasih govori, živi v Londonu in hodi po ulicah, je ne kažejo, je nihče ne vodi, ni v zverinjaku, je nikdar ne ubijejo na trgu, ni konj, ne osel, ne krava, ne bik, ne pes, ne svinja, ne mačka, ne medved. Pri vsakem novem vprašanju, ki mu ga stavijo, buči nečak v hrupen smeh, ki ga sčegeta tako neizrazno, da mora vstati in ceptati z nogami. Naposled pride sestra s čipkastim ovratnikom v podoben položaj in spravi jedva iz sebe.

„Že vem! Vem, kaj je, Fred! Vem, kaj je!“

„Kaj?“ radovedno vpraša Fred.

„Stric Scrooge-o-o-o!“

Res, on je bil. Občudovanje je splošno, četudi nekateri ugovarjajo, da bi bil moral odgovoriti na vprašanje „Je medved?“. „Da“; ker da je po vsej pravici nikalen odgovor odvrnil vsak sum od gosпода Scroogeja, seveda, če je sploh kdo sumil njega.

„Povzročil nam je mnogo zabave,“ pravi Fred, „in bilo bi nevhvaležno, če ne bi pili na njegovo zdravje. Tu je steklenica kuhanega, za to pripravljene in jaz pravim: Živel stric Scrooge!“

„Živel stric Scrooge!“ se oglašijo vsi.

„Vesel Božič in srečno Novo leto staremu, kakršenkoli je že!“ pravi Scroogejev nečak. „Ni

ga hotel od mene, toda naj ga ima kljub temu! Živel stric Scrooge!“

Strica Scroogeja dirne tako prijetno in srce mu postane lahko, da bi družbi najrajši odzdravil in se jim zahvalil v neslišnem govoru, ko bi mu dal duh časa. Toda z glasom zadnje nečakove besede izgine ves prizor; Scrooge in duh sta spet na svojem potovanju.

Mnogo vidita, daleč prideta in mnoge hiše obiščeta, a povsod prinašata srečo. Duh se ustavi ob bolniških posteljah, ki postanejo lahke, v daljni tujini — in je domovina, pri borečih se — in vztrajajo v nadi, pri bednih — in so bogati. V ubožnici, bolnici in ječi, v slehernem pribežališču bede, kjer mu ni ničemuren človek v svoji omejeni, kratkotrajni oblasti zaprl vrat, blagoslovja in uči Scroogeja svojih zapovedi.

Dolga je noč, če bi bila ena sama; a Scrooge dvomi o tem, ker se zdi, da so božični prazniki skrčeni v čas, ki sta ga prebila skupaj. Čudno je tudi, da se duh stara, vidno stara, dočim je Scrooge na zunaj neizpremenjen. Scrooge opazi to izpremembo, a ne govori o njej, dokler ne zapustita otroške družbe treh kraljev; tedaj pogleda duha in omeni, da so njegovi lasje sivi.

„Je življenje duhov tako kratko?“ vpraša Scrooge.

„Moje življenje na tej obli je kratko,“ mu odvrne duh. „Konča se nocoj.“

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 3. febr.: »Obrt gospe Warrenove«, red E.

četrtek, 4. febr.: »Druga mladost«, red F.

petek, 5. febr.: Koncert bolgarskega violinskega virtuoza Saše Popova, izv. (Dramske cene.)

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Sreda, 3. febr.: »Orfej v podzemlju«, red B.

četrtek, 4. febr.: »Zvedave žene«, red A.

petek, 5. febr.: zaprto.

»Naša kri«. V soboto so uprizorili v drami letos prvi krat Finžgarjevo igro »Naša kri«, ki jo je avtor temeljito predelal in ponovno poudaril žilavost našega kmeta in delaven proti tujim izkoriščevalcem. Kar se tiče besedila, moramo trditi, da je kompaktno in zaokroženo, dika živahna, dejanje pa strnjeno v dramsko nujno celoto. Igra je vseskozi zanimiva po svojem razvoju, kar je občinstvo pravilno umevalo. Predstava se je vršila gladko. Jezik Finžgarjev je izpolnjen in milodoneč. Avtorja je občinstvo burno pozdravljalo.

Drama, ki je svoj čas po svoji vsebini vzbudila silno zanimanje v slovenski javnosti, je sedaj po našem mnenju nekam zastarela, kar se tiče i snovi i tehnike. Splošno moramo reči, da naši sodobni avtorji ne poznajo več gledališke tehnike. V ostalem bi pa želeli več modernejšega duha v delu naših dramatikov. Čemu samo kmetško patriarhalno življenje; socijalni pokreti so danes, ki gibljejo svet. In prav tu se nudi najhvalejše polje dramatičarja, drama je vendar dejanje. Pri vsem tem umetnost lahko ostane suverena.

Masaryk o Romainu Rollandu. Predsednik češkoslovaške republike Masaryk si je napram novinarjem izjavil o slovitem francoskem pripovedniku in boritelju za človeška prava tako-le: »Poznal sem Romaina Rollanda kot avtorja že pred vojno. Njegovo evropsko mi je bilo simpatično in agajal mi je njegov poziv evropski inteligenci k heroizmu. Zato me veseli, da so tudi meni ponudili kotichek v »Liber Amicorum Romain Rolland. Ko je izbruhnila svetovna vojna, sem se nahajal v Ženevi, kjer se je mudil tudi Rolland. Odločil sem se, da se je udeležim in prišel pri tem v nasprotje z idejami Tolstega in Rollanda. Vsi bojujoči se narod pa so, kakor se mi zdi, sledili pozivu Rollanda po heroizmu; heroizem je stal proti heroizmu, razum proti razumu, srce proti srcu — v tem je tragičnost svetovne vojne. — Sebe po vojni mi je bilo usojeno osebno spoznati Romaina Rollanda. Ko sem bival v Švici, sem ga kot puščavnik posetil v Villeneuve. — Vsak olikan človek ima pač nekaj duhov iz svetovne literature, s katerimi se nahaja v tesnejših stikih. Tako zvezo imam jaz z Romainom Rollandom, s katerim gojim ozke duševne stike. Zato upam, da si pač smem lastiti prostorček v izdaji »Liber Amicorum Romain Rolland.«

Publikacija »Liber Amicorum« izide te dni v curiški založbi Rotapfla. O tej izdaji potem izpregovorimo obširneje.

Brez sistema.

Narodna skupščina je v zadregi izglasovala zakon o obrtniški banki.

Preko praznih in vodenih obljub pa je treba pribiti ob tej priliki sledeče: Prva skrb vladajoče večine pri novoustanovljeni banki bo, da bo služila strankarskim interesom in dobičkalnosti posameznikov. Odtod tudi tako glasna debata o ustanovitvi njenih podružnic. Interes vladajoče kamarije bo, da vklenejo tudi to obrtniško banko v svoj krog izkoriščanih objektov in šele v drugi vrsti naj služi ta banka tudi obrtniškem stanu.

Obrtna politika v naši državi je zgrešena. Je pa tudi brez sistema. Ustanovitve banke, ki naj služi potrebam obrtniškega stanu je zato mrtvo-

rojeno dete, ki ne bo donášala niti obrtništvu niti splošnosti nobene koristi.

Obrtnik, ki je navezan na kredit, četudi ob obrestovanju, ki ne dosega bančne in odušne obrestne mere, je zapisan poginu. Postopna industrializacija posameznih obrtniških panog je gospodarska nujnost. Smotrene prevredbe teh panog v uspevajoče industrializirano obratovanje pa ne bo omogočila obrtna banka. Posebno pa ne, ker je v naši državi prilikam odgovarjajoča industrijska politika za nas neznana stvar.

Vprašamo, ali je to smiselna obrtna politika, če črtajo kredite za obrtno - nadaljevalno šolstvo, kredite za obrtniško izobrazbo, obenem pa razpravlja parlament o obrtniški banki.

In dalje: ali je to zaščita obrtniškega stanu, če jih izroči stanovanjski zakon na milost in nemilost hišnih posestnikov?

In, ali je to zaščita, če na eni strani ubijam obrtniški stan z nezmagljivim obdavčenjem, na drugi pa mu ponujam cenejši kredit?

Obrtniški stan bo moral izprevideti to grdo in zanj kvarno ter škodljivo igro; tudi obrtniški stan bo moral v lastnem interesu izprevideti, da njegovih koristi ne zastopajo sedanje politične stranke.

Križem sveta.

Petindvajset dolarjev za vsako besedo je prejela ameriška pisateljica Farmie Hurst za kratko povest (dvatisoč besed). Ves honorar je znašal 50.000 dolarjev. Lahko si bo pobila moža. Nagrado je razpisal list »Liberty Magazines«.

Žrtev duhov. Pri spiritistični seji v Gelsenkirchenu je miza mladi deklici napovedala, da umre še l. 1925. Vsa boječa je čakala devojka na svojo smrt. Prevzela jo je fiksna ideja, da ne bo le umrla, temveč da mora umreti. Ko se je približal zadnji dan leta, a je bila ona še vedno živa, je postal »klie duhov« tako močan, da se je polila s petrolejem in se sežgala. Sestra nesrečnice, ki ji je bila napovedana enaka usoda, je vse izpovedala policiji.

Cestni tlak iz gumijs. Ko narašča promet, se množi tudi skrb za cestno tlakovanje, ki mora biti iz umevnih vzrokov čim trpežnejše in cenejše. Ker tlakovanje s kamnom v bodočnosti ne bo prihajalo več v poštev, ter imata tudi leseni in asfaltni tlak svoje nedostatke, zo zopet jeli delati poizkuse z gumijastim tlakom. S tem materialom so že l. 1870. tlakovali ves pakraški kolodvor v Londonu. Tlak se je izkazal kot zelo trpežen, zlasti pa se je odlikoval radi svoje neslišnosti. Po vzgledu tega tlakovanja je sklenil mestni svet v Bostonu tlakovati vse prometnejše ceste in ulice z vulkaniziranim gumijs.

Konec sveta dne 6. februarja. Vsaj tako trdi ameriški apostol in propovednik Robert Reidt, ki je pred tem že parkrat oznanil propad sveta. Te dni je Reidt naprosil new-yorško radijsko postajo, naj mu dovoli razpošiljati brezžične brzojave po vsem svetu, ker hoče človeštvo opozoriti, da se pripravi na ta veliki dogodek. Njemu ne gre za čast ali denar, temveč on dela samo iz človekoljubja.

Najmanjša država na svetu je gotovo republika na otoku Vavolari v Sredozemskem morju; šteje namreč le 55 oseb. Otok je dolg 2 kilometra.

Dvanajst vagonov živil bi pojedel človek, ki bi dočakal 70 let in če bi imel denar. Strokovnjaki so izračunali, da porabi človek, ki ima za to sredstva, 3 kg 200 g jediva. Ako pomnožimo količino teh jedil z dnevi sedemdesetletnega življenja, se nam izkaže ogromna številka 81.700 kg, kar odgovarja tovrstno dvajset vagonov. Kaj ko bi kdo izračunal, koliko tale sedemdesetletnik izpije?

Gledališče v Rusiji. Moskovsko gledališče je ob obletnici dekabristskega jubileja priredilo novo opero »Dekabristi« avtorja Zolotarjeva. Godba občinstvu ni ugajala. Pravtako je imela neuspeh Bergerjeva drama »Vesoljni potop«, ki so jo uprizorili v moskovski judovski pozornici pod naslovom »Habina«. Uspeh pa je dosegla nedovršena opera Musorgskega v moskovskem Šaljapinovem gledališču.

Dnevne novice.

Volitve v Delavsko zbornico.

Opozarjamo vse naše zaupnike in funkcionarje Ljubljane in okolice, da oddajo volilne kuverte v Delavsko zbornico do 4. februarja t. l. v tajništvu Strokovne komisije v Šelenburgovi ulici št. 2, II. nadstropje. — Krajevni volilni odbor ZDSZJ.

Ljudska univerza v Ljubljani. V nedeljo je predaval znani kritik Josip Vidmar o temi »Literatura in kritika«. Vidmar se je izšolal pri Rusih, zdi se, da je nanj zlasti vplival Bjelinski. Slovenci se s kritično literaturo ne moremo ravno ponahati, dosedanja kritika je bila le nekako priložnostno čebljanje, ne da bi globlje segla v bistvo umetnosti, zlasti Slovenske. Vidmar je temeljit in brezobziren, ki ne respektira avtoritet, pač pa umetnost. Mi tako kritiko pozdravljamo.

Radičev shod v Mariboru bo tudi v sodnih spisih mariborskega sodišča zabeležen, da ja ne bo nikoli pozabljen. Na shodu je namreč Radič prav na svoj način razžalil subotiske vseuč. profesorje in dijake. Subotiska pravna fakulteta je vložila tožbo v Mariboru in Radič se bo moral zagovarjati. No ja, bo pa demantiral!

Rešilna postaja v Ljubljani, podrejena mestnemu magistratu, je nedavno dobila rešilni avtomobil, ki naj bi v prvi vrsti odvažal najopasnejše bolnike iz oddaljenejših delov mesta. Vse prav, saj mi smo bili s to vpeljavo precej kasni. Prav pa bi ne bilo, če bi bil avtomobil določen samo za »višje« sloje, kajti nižjim je še vedno in vselej določen precej staroveški prejšnji voz. Ker vemo, da bolezen ne izbira ne po stanu, ne po starosti, zato bi vsaj v boleznih ne smeli ločiti ljudi. Zgodil se je namreč slučaj, da je ponoči nenadoma obolela železničarjeva žena; klicali so rešilno postajo — ki je od tam znatno oddaljena — in čez dolgo časa je priropotal voz... Ali naj avtomobil stoji za parado v garaži. Mislimo, da je človeško življenje tudi nižjih slojev nekaj vredno.

Kakor čujemo, je na ljubljanskem gradu nastanjena vojaška golobja postaja. Ker je magistrat dosedanjio njihovo ubikacijo rabil za predelavo stanovanj, je za golobe napravil v podstrešju nekako dresurno shrambo, moštvo, to je narednika in enega vojaka pa nastanil v eno sobo med samimi strankami. Toliko za prvič. Mislimo pa, da vojno ministvo dobi pač zadosti denarja, da bi moglo postaviti, če je že res toliko potreba, skromno golobjo postajo in ne odjedalo stanovanj civilnim osebam. Zlasti se nam pa zdi skoro preveč demokratično uvajati vojaške postojanke v sredino stanovanj privatnih strank. Kaj takega smo zmožni samo v Jugoslaviji.

Iz Viča smo prejeli naslednjo izjavo: Z ozirom na dopis objavljen v »Delavski Politiki« dne 28. januarja, izjavljamo, da podpisana organizacija imenovanega dopisa ni pisala in da ni s stvarjo v nikaki zvezi. Vič-Glince, dne 30. januarja 1926. Za krajevno organizacijo SSJ na Viču, predsednik: Bučan, I. r.

V isti stvari smo dobili še naslednji dopis: Ujjudno prosimo, da v Vašem cenj. listu priobčite sledeči popravek: Dopis o deputaciji Keber Jerneja, Galovič Rudolfa in Suhadobnik Josipa, pri načelniku SLS gosp. dr. A. Korošcu dne 8. januarja, ne odgovarja resnici, ker nismo intervenirali pri njem v zadevi odpusta g. Suhadobnika, temveč v zadevi gmotnega položaja tobačnega delavstva. Nadalje ni res tudi to, da bi podpisani bili kedaj komunisti. — Vič, dne 20. januarja 1926. Keber Jernej, I. r.; Galovič Rudolf, I. r.; Suhadobnik Josip, I. r.

Drobtine iz Južne Amerike. (Iz pisma našega prijatelja v Buenos Aires, Argentinijska.) Zadnje dni smo imeli tu veliko jugoslovansko slavnost: proslavili so namreč 1000-letnico prvega hrvaškega kralja Tomislava. Ta dan se je otvorila tudi prva jugoslovanska knjižnica v Argentinijski na našem konzulatu, ki jo je daroval znani veleindustrijalec Miguel Mihanovich in se imenuje knjižnica kralja Tomislava. Slavnost se je vršila ob mnogoštevilni

udeležbi jugoslovanskih naseljencev in argentinskih gostov. V jugoslovanskem lokalu (Societad Jugoslava) je bila popoldne veselica, kjer nas je zabaval hrvaški tamburaški zbor »Sloga«. Jugoslavija je pri nas precej poznana: »Prensa«, najpopularnejši argentinski list se zelo zanima za to državo. — Miguel Mihanovich je svoja podjetja zaprl, ker gre v Evropo, menda na izprehod v Švico. Delavci pa morajo iti s trebuhom za kruhom. Tako delajo kapitalisti povsod! — Sedaj, ko vi gotovo zmrzujete, mi vsled neznozne vročine komaj živimo. Vendar blizu morja smo in to nas hladi.

Pasja nadlega v Ljubljani dosega že višek. Ogibati se jim moraš po trtoarju, na cesti, po hodnikih, zdaj te preplaši od zadaj, zdaj se ti obdrigne od strani, Gorje, če nenadoma izbruhne steklina, ne bo majhnih žrtev. Pse zlasti ljubljanske dame prisrečno negujejo. Če bi jih že imele doma, njihova stvar, ampak vlačijo jih povsod, da ovirajo osebni promet. Človeku se že gnusi tisto sentimentalno »pogovarjanje« s psi. Srečni možje ali pa posli, če z njimi ravna jo tudi tako prijazno. Ne bo dolgo, pa dobimo še v Ljubljani pasje pokopališče!

Reklame

ne potrebuje

O. Bernatovič

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča. 88

Varaždinski občini preti, da bo brez policije. Pred dvema leti je bila občinska policija v Varaždinu podržavljena, vendar jo je občina še vedno skozi dve leti sama plačevala. Sedaj se je pa že tudi občini nemno zazdelo, zakaj bi naj podpirala po nepotrebnem državno blagajno. Ustavila je plače in sedaj je cela policija v Varaždinu brez plače. Službo sicer še opravlja, pa najbrž dolgo ne, če država ne začne z dolžnim izplačilom plač. Čudno, ampak resnično.

Nesreča na Jadranskem morju. V bližini otoka Raba je sedem okoličnanov peljalo na majhni ladji drva. Nenadoma se je pa ladja preobrnila in vrgla ljudi v morje. Enega teh se je pri tem oklenila njegova žena tako nesrečno, da sta oba zginita v globočino, prav tako sinko, ki ni znal plavati. Ostali so se srečno rešili.

Družinska tragedija na Hrvatskem. V nekem selu je bil v hiši že dalj časa večer prepir. Gospodar je stalno popil, pijan pa doma razgrajal in pretepal družino. Zadnjič se je lotil tudi sina. V prepiru mu je sin rekel, da če oče njega ne ubija, bo pa on očeta. In res, pomeril je v očeta z revolverjem in oče je na mestu obležal mrtev.

V Zagrebu so aretirali 14 organiziranih vlomilcev. Da so imeli dobre statute, je razvidno, ker so tekom treh mesecev pri vlomih nakradli blaga v vrednosti čez 500.000 Din.

V Liki razsaja hud mraz. Zadnje dni so beležili od 18—22° mraza. Zamrzile so skoro vse vodovodne naprave.

V Hercegovini je bilo zadnje dni vsled naliva močno ogroženih kar nekaj vasi. Naliv je bil tako silen, voda naraščala s tako brzino, da so se ljudje komaj rešili. Nekaj hiš se je zrušilo. Iz neke hiše, ki se je zrušila, družina ni mogla pravočasno zbežati in troje življenj je bilo naenkrat pod razvalinami.

Samomor Slovenke. V Osijeku se je zastrupila Lujza Karlin, vzgojiteljica pri g. Kraftu. Izpila je precejšnjo količino očetne kisline in v groznih mukah umrla. Po pismu, naslovljenem na nekega zdravnika, bi se moglo sklepati, da je šla v smrt radi nesrečne ljubezni.

Družba in pijača sta ga izpeljala. I. M. je razprodal pri gospodarju trgovcu s premogom in drvni drva in premog. Vsak večer je vedno in pošteno izkupiček odšel, zadnjič ga je pa zvečer kar zmanjkalo. Izkupil je okroglo za 1000 Din in vse skupaj v družbi dobrodušnih pomagačev napravil. Zbal se je potem posledie in pobeignil.

Portreti.

1.

Lionardo da Vinci.

Ko je zadnjič po inicijativi naše „Delavske Akademije“ predaval v Mestnem domu znani umetnostni zgodovinar in estetik dr. Izidor Cankar o „stavbarstvu“ je v svojem lepem in preglednem predavanju omenil tudi renesanso, njene mojstre, Michelange-la, Lionarda... Le mimogrede je padlo ime Lionarda, in že se nam je vzbudil spomin na njega, na njegovo dobo, na njegova dela...

Navzlic svoji železni doslednosti uveljavlja narava včasih svoje zakone vsaj navidez uprav paradokso in to baš pri veleumih.

Lionardo da Vinci je bil genij, ki je družil v sebi čustvenega pesnika s preračunljivim matematikom-znanstvenikom, plemenitega človekoljuba s preudarnim proizvajateljem morilnih strojev, bogoiskatelja z demonom, vse zanikajočim, iskrenega ljubimca z neobčutnim asketom. Bil je človek, ki je bil deležen največje sreče, ki pa je obenem padel v propade obupa; človek, ki je ustvarjal najvišje in najpopolnejše, a ki mu je vse propadlo.

Doba, v kateri je živel in delal Lionardo da Vinci, je bil čas umetniškega in sploh kulturnega prerajanja, hkrati pa čas političnih intrig. Kar se tiče prvega, je Lionardo da Vinci s svojimi spisi o slikarstvu („De divina proportion“), s svojimi anatomističnimi risbami in s svojo umetnostno akademijo, ki jo je ustanovil v Milanu, položil temelj bodočemu razvoju slikarske umetnosti in ji začrtal smernice, ki so držale do današnjih izrodov oblikujoče umetnosti. Glede drugega pa je moral trpeti, kot so trpeli vsi veliki možje vseh časov. Bil je ljubljen in osvojen, povzdigovan in poniževan, končno pa je vznikla in dozorela renesansa v znamenju njegovega imena in genija.

Največjo tragiko je doživel kot slikar oz. kot kipar. Dve njegovi najboljši deli sta šli po zlu, eno je ostalo nedovršeno. „Zadnje večerje“, slikano na steno refektorija benediktincev v samostanu Santa Maria della Grazie je razjedla vlaga, velikanski model kipa vojvode Francesca Sforze na konju pa so razbili francoski vojaki. Tretje njegovo poglavitno delo „Monna Lisa Gioconda“ je bilo pred leti ukradeno iz pariškega Louvra, marsikaj pa se je porazgubilo v viharjih vojnih in prevratnih časih. Radi kipa Sforze in „Zadnje večerje“ je imel Lionardo da Vinci zagrenjene svoje dni do smrti. Da je ostala nedovršena slika za mestno posvetovalnico v Firenzi, bo vzrok prejkone v sporu z Michelangelom.

Dela Lionarda da Vinci se sedaj nahajajo največini v „Akademiji“ v Benetkah, „Ambrozijanski Biblioteki“ v Milanu, „Ufficijali“ v Firenzi, „Britanskem muzeju“ v Londonu in „Albertini“ na Dunaju.

Kot znanstvenik uživa Lionardo da Vinci še danes neomajljiv sloves. Saj je bil prvi, ki se je bavil z anatomijo; seveda v zvezi s slikarjo, prvi, ki je posvetil pažnjo fiziognomiji in matematiki, fiziki ter mehaniki (vzvod, poševna ploskev, težišče) telesnosti, prvi, ki se je uveljavil kot praktičen arhitekt in inženjer. Zgradil je dva občudovanja vredna prekopa (Canale de Martesana in Canale San Cristophoro). Kot arhitekt je vodil zgradbo slavnega Milanskega doma. Ko so mu odstopili del reke, je zgradil na njej čudovit jez, kakor ga ne pozna zgodovina graditeljstva. Kot anatom mu je često trda predla, ker ni mogel dobiti trupel. Ko jih je skrivoma odnašal s pokopališča, so ga proglasili za čarovnika, in bil je v nevarnosti za svoje življenje.

Kot človek je bil nesrečen kot vsi veliki duhovi, ki hrepene brez konca do nedosegljivih ciljev. Njegova ljubezen do Monne Lise ga je često tirala v obup, a ga na drugi strani zopet dvigala. Njegovi najljubši učenci so se mu izneverili ali pa pomrli tragične smrti. Najizrazitejšega nasprotnika je imel v Michelangelu, ki sam nelepe zunanosti ni mogel trpeti idealno lepega Lionarda.

Kot duhovit pesnik, pevec in improvizator je imel Lionardo da Vinci dostop v najvišje kroge. Favorizirali so ga Sforze. Soderiniji, papež in celo francoski kralj Franc I., ki ga je tudi vzel s seboj na Francosko. Vobče je Lionardo rad menjaval svoja bivališča: Rim, Benetke, Milan, Firenza in razni manjši kraji Italije. Potoval je tudi po Orijentu. Rodil se je l. 1452. v Italiji, umrl l. 1519. v Franciji.

Da povzamemo! Glavne zasluge Lionarda da Vinci so: utrl je slikarstvu novo podlago z ozirom na anatomijo, perspektivo, inkarnacijo. Premagal je tipičnost in portretnost ter ustvaril idealno resničnost.

V vseh treh navedenih lastnostih ga je najlepše označil Merežovskij v drugem delu svoje slovite trilogije „Vstali bogovi“.

Da omenimo še to! Izza mitičnega lkara je bil Lionardo da Vinci prvi, ki je skušal osvojiti zrak. Dolgo let je gradil letalo, posneto po letu ptic. Ko se je njegov najljubši učenec dvignil v zračne višave, je pal na zemljo in se ubil.

Pri „TIČKU NA GRIČKU“ se točijo od danes naprej priznana dobra graščinska vina s Knežje (čevček, rizling, traminec), kakor tudi prvovrstna štajerska vina. Na Svečnico že ob 4. zjutraj „guliž“.

Prireditve.

Podružnica „Svobode“ v Sp. Šiški priredi v Zadrugnem domu dne 6 febr. t. l. predavanje s temo: „Izobrazba delavstva“. Predava sodrug dr. Tuma. Začetek ob 19 uri. Dne 13. febr. se pa vrši občni zbor podružnice. Vabljeni vsi člani.

Polenovko

namočeno, marinade vseh vrst po konkurenčnih cenah morske in sladkovodne ribe

dobite vsak dan v špecljalni trgovini 90

„Riba“ Ljubljana, Gradišče 7

Za Jesenice in Javornik

iščemo raznašalca za „Delavsko Politiko“. Ponudbe na upravo lista. 69

Za Hrastnik in okolico

iščemo raznašalca za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Knjiga

Knafličev „SOCIALIZEM“ se kupi. Ponudbe na upravo lista. 85

Za Zagorje

in okolico išče uprava našega lista spretno raznašalca oz. kolporterje. Oglasi se je pismeno na upravo „Delavske Politike“ v Ljubljani. 23

Odprodaja

zimsko blago in ostanke v lastno izgubo. Vse drugo blago pa po zelo znižani ceni. 91

Šentpeterski bazar
Ljubljana, Martinova 8.

Šport.

Nogometna tekma Moskva - Berlin 7:0 (4:0). Ob navzočnosti nad 7000 gledalcev se je vršila v nedeljo 24. januarja nogometna tekma med iz Francije došlo reprezentanco Moskve in reprezentanco Berlina. Ruski športniki so že v začetku pokazali svojo premoč in dosegli v prvi polovici 4 goale, h katerim so v drugi polovici dodali še tri. Berlinčani se niso mogli tega ubraniti navzlic svoji požrtvovalnosti in dobri volji.

Letiški delavski šport. Zanimiva tekma v Lockeyu se je vršila koncem decembra med 1. in 2. moštvo riške reprezentance. Igra, v kateri se je pokazala dobra tehnika in sigurnost v igri pri obeh moštvi, se je končala s 4:1 (1:0) za prvo moštvo. — Po dolgem prestanku je začela delovati tudi sekcija delavskih športnikov iz Kuldiga in otvorila slavnost je obsegala predavanja in športna prikazovanja.

Propagandno potovanje finskih delavskih športnikov v Skandinavijo. Finska delavska športna zveza namestila v poletju poslati celo vrsto svojih najboljših športnikov na propagandno potovanje na Švedsko, Norveško in Dansko, da pridobijo športnike v teh državah za idejo delavskega športa in da pristopijo tam delavski športniki k delavski športni internacionali. Večje športne prireditve se bodo vršile v Stockholmu, Oslu in Kopenhagnu. V Oslu bo vse organizirala tamšnja delavska športna zveza „Sleipner“ in bo na prireditve povabila tudi delavske športne zveze sosednjih dežel. Jak.

Iz delovanja ruskega Vrhovnega sveta za telesno kulturo. Vrhovni svet za telesno kulturo v Rusiji je izdelal delovni načrt za tekoče polletje in v tem predvideva v glavnem ojačenje v zmoglostih na znanstveno-tehničnem polju. Ustanovil se bo oddelek, katerega posebna naloga bode boj proti poklenim neizgovarjam. — Jak.

Širite »Del. Politiko«!

Kupujte srečke državne razredne loterije pri

Zadružni banki v Ljubljani

Aleksandrova cesta 5.

Glavni dobitok Din 1.900.000.—.

Vsaka druga srečka zadene!

Cena: cela srečka Din 80.—, polovica srečke Din 40.—, četrtina srečke Din 20.—.

Naročilo potom dopisnice zadošča.

SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

R. Z. Z. O. Z.

Ustanovljeno l. 1898

SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obrest. meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta šte. 5